

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

SSN Beata Gudowska

w sprawie z wniosku P. Sp. z o.o. z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.
z udziałem zainteresowanego J.A.
o wydanie zaświadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 października 2016 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 25 marca 2015 r., sygn. akt III AUa .../14,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych [...] wyrokiem z dnia 1 października 2014 r. oddalił odwołanie wnioskodawcy P. Spółki z o.o. z siedzibą w W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w W. z dnia 22 maja 2013 r., odmawiającej wydania zaświadczenia potwierdzającego, że zainteresowany J.A. podlegał polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości apelacją wnioskodawca. W apelacji nie podano wartości przedmiotu zaskarżenia wskazując, że sprawa dotyczy objęcia ubezpieczeniem społecznym.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych [...] postanowieniem z dnia 25 marca 2015 r. odrzucił apelację.

Sąd Apelacyjny podniósł, że zgodnie z art. 368 § 2 k.p.c. w sprawach o prawa majątkowe należy oznaczyć wartość przedmiotu zaskarżenia odpowiednio stosując art. 19-24 i art. 25 § 1 k.p.c. Brak oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, w sprawach o prawa majątkowe, jest traktowany jako brak formalny apelacji uzasadniający jej odrzucenie, jeżeli nie zostanie rozstrzygnięty w trybie art. 370 k.p.c. Sąd Apelacyjny stwierdził, że oznaczenie wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia) jest niezbędne również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w tym w sprawach o podleganie ubezpieczeniu społecznemu. Sprawy te są sprawami majątkowymi, w których wynagrodzenie adwokata lub radcy prawnego, stosownie do § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.), uzależnione jest od wartości przedmiotu sporu. Skoro pełnomocnik wnioskodawcy wezwany do uzupełnienia braków formalnych apelacji przez podanie wartości przedmiotu zaskarżenia nie wykonał zarządzenia, to apelacja na podstawie art. 370 k.p.c. została odrzucona.

Na powyższe postanowienie zażalenie wniósł wnioskodawca P. Spółka z o.o. z siedzibą w W. i zaskarżając postanowienie w całości domagał się jego uchylenia oraz zasądzenia na jego rzecz od organu rentowego kosztów postępowania zażaleniowego. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucono naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, a w szczególności art. 370 k.p.c. oraz art. 373 k.p.c. przez niewłaściwą ocenę prawną i przyjęcie, że wnioskodawca w apelacji nie podał wartości przedmiotu zaskarżenia.

W uzasadnieniu zażalenia podniesione zostało, że przedmiotem postępowania jest odwołanie od decyzji organu rentowego odmawiającej wydania zaświadczenia dotyczącego ustawodawstwa właściwego na formularzu A1 stosownie do art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE nr L 166 z 30 kwietnia 2004 r.). Wobec tego skarżący, wnosząc apelację, wskazał, że „wartością przedmiotu zaskarżenia

jest objęcie ubezpieczeniem społecznym zainteresowanego J.A.". Skarżący zarzucił ponadto, że odrzucenie apelacji z powodu nieuzupełnienia jej braków w wyznaczonym terminie może dotyczyć tylko takich braków, które uniemożliwiają nadanie apelacji dalszego biegu, co nie ma miejsca w rozpoznawanej sprawie. Na rzecz poprawności przedstawionego przez siebie stanowiska odwołał się między innymi do poglądu Sądu Najwyższego zaprezentowanego w postanowieniu z dnia 28 stycznia 2005 r., III UZ 29/04 (OSNP 2005 nr 11, poz. 165).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury kategoria spraw o „prawa majątkowe” rozumiana jest szeroko. Do takich spraw o charakterze majątkowym mogą należeć sprawy o wydanie zaświadczenia o „podleganiu nadal ustawodawstwu danego państwa członkowskiego”, które w konsekwencji przekładają się na wysokość należnych do zapłaty z tego tytułu składek na ubezpieczenia społeczne. Prawami majątkowymi są prawa wywodzące się bezpośrednio ze stosunków prawnych obejmujących ekonomiczne interesy stron (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2006 r., IV CZ 74/06, LEX nr 607280). Dla rozróżnienia majątkowego bądź niemajątkowego charakteru konkretnej sprawy nie jest istotne, czy rozpoznawana jest ona w następstwie wytoczenia powództwa o świadczenie, czy też powództwa o ustalenie albo ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2006 r., V CZ 67/06, LEX nr 327899). Sprawą majątkową jest sprawa, w której zgłoszone żądanie zmierza do realizacji prawa lub uprawnienia mającego bezpośredni wpływ na stosunki majątkowe stron. Z tych względów usprawiedliwione jest twierdzenie, że prawami majątkowymi są wszelkie prawa wywodzące się bezpośrednio ze stosunków prawnych obejmujących ekonomiczne interesy stron. Wobec tego prawidłowo przyjął Sąd drugiej instancji, że sprawa o wydanie zaświadczenia dotyczącego ustawodawstwa właściwego na formularzu A1 jest sprawą o prawa majątkowe.

Odrębną kwestią pozostaje jednak możliwość odrzucenia apelacji wobec niewykonania przez skarżącego zobowiązania Sądu drugiej instancji w przedmiocie uzupełnienia braków formalnych apelacji przez wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia. Zgodnie z utrwaloną linią judykatury odrzucenie apelacji z powodu nieuzupełnienia braków formalnych w wyznaczonym terminie dotyczy tylko takich braków, które uniemożliwiają nadanie apelacji prawidłowego biegu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 lipca 2004 r., II PZ 38/04, LEX nr 1125273; z dnia 28 stycznia 2005 r., III UZ 29/04, OSNP 2005 nr 11, poz. 165; z dnia 11 grudnia 2009 r., II UZ 43/09, LEX nr 583823; z dnia 17 maja 2013 r., II UZ 30/13, niepublikowane). W uchwale z dnia 7 lipca 2005 r., II UZP 7/05 (OSNP 2005 nr 24, poz. 396) Sąd Najwyższy zaprezentował stanowisko, że nieuzupełnienie przez stronę w wyznaczonym terminie braku apelacji polegającego na nieoznaczeniu wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawie o prawo majątkowe (art. 368 § 2 k.p.c.) może stanowić podstawę jej odrzucenia (art. 370 k.p.c.), także w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, ale miał na względzie przede wszystkim sprawy, w których żądanie dotyczyło określonej kwoty pieniężnej (np. jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy). Wskazanie wartości przedmiotu sporu i przedmiotu zaskarżenia ma bowiem na celu ustabilizowanie przedmiotu sporu i zakresu zaskarżenia dla eliminacji możliwości dowolnego ich określania w poszczególnych stadiach procesu dla potrzeb dopuszczalności zaskarżenia (skargi kasacyjnej) oraz ponoszenia kosztów procesu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2015 r., I CZ 100/14, LEX nr 1640230). Podkreślenia wymaga, że Sąd drugiej instancji uznał, że koniecznym jest oznaczenie w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia celem ustalenia prawidłowej wysokości wynagrodzenia należnego pełnomocnikowi w oparciu o § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W orzecnictwie sądów, w tym w orzecnictwie Sądu Najwyższego, dochodziło do rozbieżności odnośnie tego czy w sprawie o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku ubezpieczenia społecznego lub jego zakresu (o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego; o podleganie ubezpieczeniom

społecznym) do niezbędnych kosztów procesu zalicza się wynagrodzenie reprezentującego stronę radcy prawnego, biorąc za podstawę zasądzenia opłaty za jego czynności z tytułu zastępstwa prawnego stawki minimalne określone w § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.), czy też stawkę minimalną określoną w § 11 ust. 2 w związku z § 5 tego rozporządzenia? Ostatecznie kwestia ta została rozstrzygnięta w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 20 lipca 2016 r., III UZP 2/16 (LEX nr 2071356), w której przyjęto, że w sprawie o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku ubezpieczenia społecznego lub jego zakresu (o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego; o podleganie ubezpieczeniom społecznym) do niezbędnych kosztów procesu zalicza się wynagrodzenie reprezentującego stronę radcy prawnego, biorąc za podstawę zasądzenia opłaty za jego czynności z tytułu zastępstwa prawnego stawki minimalne określone w § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.). Uchwale nadano moc zasady prawnej i postanowiono, że przedstawiona w niej wykładnia wiąże od dnia podjęcia uchwały. A zatem nie budzi wątpliwości, że począwszy od dnia 20 lipca 2016 r. obowiązkiem strony w sprawach o podleganie ubezpieczeniom społecznym jest wskazanie w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia, gdyż od tej wartości uzależnione są koszty procesu (wysokość należnego wynagrodzenia dla fachowego pełnomocnika).

W tej sytuacji, mając na względzie rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych, w tym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, przyjąć należy, że do dnia podjęcia uchwały z dnia 20 lipca 2016 r., III UZP 2/16, nieoznaczenie przez skarżącego wartości przedmiotu zaskarżenia w apelacji w sprawie o wydanie zaświadczenia dotyczącego ustawodawstwa właściwego na formularzu A1, nie uniemożliwiało nadania sprawie dalszego biegu, a taki pogląd wyraził już Sąd Najwyższy w sprawach dotyczących tego samego skarżącego między innymi w

postanowieniach: z dnia 24 września 2015 r., II UZ 18/15, II UZ 20/15 i II UZ 21/15; z dnia 21 października 2015 r., II UZ 24/15 i II UZ 26/15; z dnia 3 marca 2016 r., II UZ 50/15; z dnia 13 kwietnia 2016 r., II UZ 70/15; z dnia 17 maja 2016 r., II UZ 4/16 i II UZ 5/16. Sprawa o wydanie zaświadczenia określającego ustawodawstwo właściwe jest bowiem sprawą o podleganie ubezpieczeniu społecznemu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2013 r., II UK 116/13, OSNP 2014 nr 5, poz. 73), a pogląd wyrażony w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2016 r., II UZP 2/16 wiąże z dniem podjęcia uchwały.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

kc